

26. İÇ DENETİM KONGRESİ, Evren Yeniden Başlatılıyor: Yeni Stratejinizi Belirleyiniz!

AÇILIŞ KONUŞMASI

ORHAN TURAN, TÜSİAD YÖNETİM KURULU BAŞKANI

19 EKİM 2022

Saygıdeğer Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

Sizi, şahsım ve TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Uluslararası 26. Türkiye İç Denetim Kongresi’nde sizlerle bir arada olmaktan mutluluk duyuyorum.

Bartın’da cuma günü yaşanan ve ülkemizi derinden sarsan maden kazasında hayatını kaybedenlere bir kez daha rahmet ve yaralılara acil şifalar diliyoruz. Bu acı kazaların hiçbir koşulda tekrarlanmaması için, “her kazanın önlenabilir olduğu” anlayışıyla iş sağlığı ve güvenliğinin yönetilmesi öncelikli olmalıdır. Bu alandaki eksikliklere ve risklere “sıfır tolerans” göstererek zamanında müdahale etmeliyiz. İş sağlığı ve güvenliği, her şeyden önce, bir insani sorumluluk ve insana verilen değer ölçüsüdür. Herkesin sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışma hakkı vazgeçilmez bir ilke.

Değerli konuklar,

Konuşmama son dönemde hem ülkemizdeki hem de küresel ekonomide yaşanan gelişmelere dair kısa bir değerlendirme ile devam etmek isterim.

Ekonomik aktivitenin son üç yılda tecrübe ettiği şoklar neticesinde dünyada ve ülkemizde oldukça yavaşladığı bir dönem içerisindeyiz. Ekonomiler henüz pandeminin etkilerinden sıyrılmamışken Rusya-Ukrayna savaşının farklı kanallar üzerinden tetiklediği şoklarına maruz kaldı. Öne çıkan enerji arzı problemi Avrupa ekonomisi için koşulları fazlasıyla zorlaştırırken, ABD tarafında ise yüksek enflasyon öncelikli konu başlığı haline geldi. Küresel ekonomilerin çabası durgunluk, enflasyon ve istikrar arasındaki hassas dengeyi tutturmaya odaklanmış durumda. Pandemi etkilerini cesaretle hamlelerle hafifletmeye çalışan para politikalarının bu defa enflasyon ile mücadele için etkin bir biçimde kullanıldığına şahitlik ediyoruz.

Bu çerçevede global ekonomide üç temel konuyu yakından takip ediyoruz. Avrupa’daki olası resesyon ve ihracatımıza yansması. Asya’nın ve özellikle Çin’in son derece hızlı yavaşlaması. Ve en önemlisi ABD Merkez Bankası başta olmak üzere pek çok merkez bankasının fiyat istikrarını önceliklendirdiği, para politikasının sıklaştığı süreç. Bu süreç beraberinde doların güçlenmesini de getiriyor. Dünyada nakde, dolara erişim zorlaşıyor, pahalı hale geliyor ve global büyüme yavaşlıyor. Özetle artık global ekonomi Türkiye perspektifinden baktığımızda destekleyici değil aksine son derece sinayıcı.

Yukarıda değindiğim bu global resme ve önümüzdeki yıllarda ülkemize ne sunduğuna çok dikkatli bakmalı, doğru okumalı ve o çerçevede sürdürülebilir politikalar dizayn etmeliyiz. Hatırlatmak isterim ki bundan 10 yıl evvel ülke ekonomimizin dünyadan aldığı pay %1.2’lerdeyken bugün bu pay %0.8’e kadar düşmüş durumda. Yılın ilk çeyreğinde %7’lik bir büyümeyi yakalamamıza rağmen ekonomideki öncü göstergeler hem ihracatımızda hem iç ekonomide ve üretimde yıl sonuna doğru hızlı bir yavaşlamayı işaret ediyor. Cari açık halen artış trendinde. Enflasyon hedeflediğimiz seviyelerde değil, refah kaybımız yüksek. Krediyeye erişim her geçen gün zorlaşıyor. Yoğun regülasyon döneminden geçen finansal kesimin de bu regülasyonlar çerçevesinde kredi vermesi daha da zorlaşıyor.

Türkiye ekonomisinin potansiyeli çok yüksek ve bilançolarımız güçlü fakat bu unsur tek başına istihdam, üretim, yatırım yaratmada yeterli gelmeyebilir. Daha öngörülmesi mümkün, istikrarlı ve uzun soluklu politikalara ihtiyacımız var. Ancak bu şekilde her şeye rağmen önemli fırsatlar sunan global ekonomiden daha çok faydalanma fırsatını ve ülkemizi bir üst mertebeye taşıma şansını yakalarız.

Değerli konuklar,

Her yıl bu zirvede; mevcut bir küresel riskin etkilerini, sosyal ve ekonomik derinliklerini ve iş yapış şekillerimizi nasıl değiştirdiğini konuşuyoruz. Bir yandan siber güvenlik, yıkıcı teknolojiler, hızlı değişen regülasyonlar gibi konular risk algımızda önceliğini korurken; öte yandan, iklim değişikliği, çevre ve enerjiye bağlı riskler giderek daha fazla ön plana çıkıyor. İklim değişikliğini ve çevresel sürdürülebilirliği başat riskler arasında gören şirketlerin oranı özellikle pandemiden sonra önemli ölçüde arttı. Ancak öngörülme, hesaba katılmayan risklerle de karşı karşıya kalabiliriz. Nitekim, beklenmedik bir anda başlayan Rusya – Ukrayna Savaşı ve akabinde savaşın tetiklediği enerji ve gıda krizi bunun en güncel örneği.

Hızla artan girdi ve gıda fiyatları, pandemi, Rusya-Ukrayna savaşının doğurduğu uluslararası siyasi belirsizlikler hem ülkemizde hem de tüm dünyada gıda arz güvenliğini uzun süredir tehdit ediyor. Pandemi süreci hem dünyada hem de ülkemizde tarım ve gıda arz zincirinde kesintilere neden oldu. Özellikle buğday ithalatımızın yaklaşık %90'ını gerçekleştirdiğimiz Rusya ve Ukrayna arasındaki savaşın tahıl ve bitkisel yağ gibi farklı alt sektörlerde fiyat artışlarına neden olduğunu gözlemliyoruz. Türkiye'nin arabuluculuğunda hayata geçirilen tahıl koridoru önemli bir diplomatik açılım olarak öne çıktı ve soruna dönemsel bir rahatlama getirdi. Öte taraftan, tüm bu sorunlar tarımsal üretimde dışa bağımlılığın arz güvenliği ve gıda fiyatları açısından kritik önemde olduğunu bize gösterdi. Bu sorunların yanı sıra artan sıcaklıklar ve değişen yağış rejimi olarak tezahür eden iklim değişikliği de tarım sektörünü derinden etkiliyor. TÜSİAD olarak 2020 yılında yayınladığımız raporumuzda artan aşırı hava olaylarının önümüzdeki otuz yılda tarım ürünlerinde ciddi verim kayıpları oluşturacağını altını çizdik. Mevcut durumda iklim değişikliğinin tarıma olan etkileri herhangi bir önlem alınmadığı takdirde şiddetlenerek artmaya devam edecek. Küresel olarak sınırlı kaynaklarımızı tarım ve gıda sektöründe israfı azaltacak ve verimliliği artıracak şekilde kullanmaya ihtiyacımız var.

Son dönemde gündemimizde olan bir diğer konu da enerji krizi. Pandemi sonrası ani talep yükselişi, tedarik zincirlerinde yaşanan darboğaz ve Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle birincil enerji kaynaklarına erişimin kısıtlanması gibi boyutlarıyla, küresel enerji piyasaları bir krizden geçiyor. Bu krizin sonucunda da enerji arz güvenliği ve enerji fiyatlarındaki öngörülemez ölçekteki artış hem tüm dünyada hem ülkemizde etkisini birçok sektörde hissettiriyor. Sanayi başta olmak üzere sektörlerde maliyet artışını tetikliyor; talep ve üretimin azalmasına neden oluyor. Sanayinin enerji tedarikinde sıkıntı yaşaması nedeniyle Avrupa'dan Asya'ya birçok ülkede aksayan üretimin ekonomi üzerindeki etkilerinin de olumsuz olacağı aşık. Rusya-Ukrayna savaşı sırasında uygulanan politikanın sonucu olarak mevcut durumda ülkemizde birincil enerji kaynaklarına erişimde sıkıntı yaşanmıyor. Bununla birlikte, kriz ortamına ilişkin endişeleri tam olarak giderebilmek ve önümüzdeki dönemde arz güvenliğini ve iklim hedeflerine uyumu sağlamak için piyasanın etkin işleyişine, yenilenebilir dönüşüm, enerji verimliliği ve finansman alanlarında alınacak kısa ve orta vadeli bütüncül önlemlere ihtiyaç var.

Değerli Konuklar,

İçinden geçilen böyle çalkantılı dönemlerde; oyunun kazananı her zaman değişen koşullara hızlı çözüm üretebilen ve uyum sağlayanlardır. Bunu geçmişte yaşadığımız birçok krizde gördük. Hiç şüphesiz; kriz esnasında, dayanıklı, hızlı ve esnek bir organizasyon için doğru işleyen iç denetim mekanizmalarına ihtiyacımız var. Bu açıdan, riskleri tahmin etme, liderlere ve yönetim kuruluna gerekli uyarılarda bulunma ve güvence sağlama misyonlarıyla iç denetçiler kritik aktörlerdir.

Bugünün teması, “Evren Yeniden Başlatılıyor: Yeni Stratejinizi Belirleyiniz” Bu tema bize artık tek pencerele bir stratejik anlayışın işlevini yitirdiğini hatırlatıyor. Risk portföyümüz dünyanın değişen dinamikleri ile birlikte konvansiyonelin ötesine geçmeye başladı. Buna bağlı olarak da risk yönetim anlayışlarımız hızla değişmek zorunda. Şirketlerimizin ayakta kalması için güçlü finansal tablolardan çok daha fazlasına ihtiyacımız olan yeni bir düzendeyiz. Bu düzenin DNA’sında ise sürdürülebilirlik var.

Peki, bu çok yönlü stratejik anlayışın temel unsurları neler olmalı? Hedefimiz devamlılık arz eden ve sürdürülebilir kurumlar. Ancak bu denli hızla değişen koşullarda stratejilerimiz de sandığımız kadar uzun ömürlü olmayabilir.

Bu yüzden tek bir stratejiden ziyade;

- çevresel, sosyal ve yönetim faktörlerini merkeze alan bir şirket kültürü yaratılmasına öncülük eden,
- aynı zamanda yeni teknolojilerin barındırdığı fırsat ve riskleri değerlendirebilmemizi sağlayan,
- sadece mevcut kontrolleri değerlendiren değil iş süreçlerine yeni bir bakış açısı getirebilen,
- insan ve çevreyi odağına alan,

çok yönlü stratejik anlayışla hareket etmeliyiz.

Yeni evrende şirketlerimizi ancak bu şekilde geleceğe taşıyabiliriz.

Kurumsal yapıların sürdürülebilirlik ve dijitalleşme ekseninde dönüştüğü, uyumum ve esnekliğin en elzem nitelikler haline geldiği bu dönemde iç denetim birimlerimizin de aynı ölçüde dönüşmesi kritik önemde. Değişen koşullarda iç denetim mesleğini icra edenlerin sahip olması gereken beceri setleri de hızla çeşitleniyor. Önümüzdeki riskleri ve bu risklerden kaçınmanın, olası fırsat pencerelerinden yararlanmanın yollarını bulmak için yeni nesil yetkinliklerle donanmış, kalıpların dışında düşünebilen ve hızlı çözüm üreten iç denetçilere ihtiyacımız olacak. Geleceğin iç denetçileri bir az önce saydığım anlayışa sahip olan yani çok yönlü bakmayı başarabilenler olacak.

26. kez düzenlenen İç Denetim Kongresi her yıl belirlediği tema ve içerikleriyle vizyonunu bir adım öteye taşımayı başarıyor. Türkiye’de bu alanda önemli bir boşluğun doldurulmasına vesile olan ve bu vizyonun yaygınlaşarak uluslararası standartlarda, zamanın gerekliliklerine uygun bir iç denetim kültürü oluşturulmasında önemli bir payı olan Türkiye İç Denetim Enstitüsü’ne bir kez daha teşekkür ediyorum.

Bugünkü oturumların ilham verici olmasını temenni ediyorum, beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.